

Daniel

¹ Iti maikatlo a tawen ti panagturay ni Jehoyakim nga ari ti Juda, immay ni Nebucadnesar nga ari ti Babilonia iti Jerusalem ket linakubna ti ciudad tapno pasardengen dagiti abasto iti daytoy.

² Pinagballigi ti Dios ni Nebucadnesar maibusor kenni Jehoyakim nga ari ti Juda, ket intedna kenkuana dagiti dadduma a nasagradoan a banbanag manipud iti balay ti Dios. Impanna dagitoy iti daga ti Babilonia, iti balay ti diosna, ket inkabilna dagiti nasagradoan a banbanag iti pagikabkabilan iti gameng ti diosna.

³ Binilin ti ari ni Aspenaz a kangatoan nga opisialna nga iyunegna dagiti sumagmamano a tattao ti Israel, ti pamilia ti ari ken dagiti mararaem—

⁴ dagiti agtutubo a lallaki nga awan pakapilawanna, nataraki ti langana, napnoan iti kinasirib, napnoan iti pannakaammo ken pannakaawat, ken mabalin nga agserbi iti palasio ti ari. Isurona kadakuada dagiti sursuro ken pagsasao dagiti taga-Babilonia.

⁵ Inraman ida ti ari iti inaldaw a paset ti taraonna ken ti arak nga in-inumenna. Tallo a tawen a masanay dagitoy nga agtutubo a lallaki, kalpasan dayta, agserbida iti ari.

⁶ Karaman kadagitoy ket da Daniel, Hananias, Misael kenni Asarias ken dagiti dadduma a tattao ti Juda.

⁷ Pinanaganan ida ti kangatoan nga opisial: Pinanagananna ni Daniel iti Beltesazar, ni Hananias iti Sedrac, ni Misael iti Mesac, ken ni Asarias iti Abednego.

⁸ Ngem inkeddeng ni Daniel a saanna a tulawan ti bagina babaen iti taraon ti ari wenno babaen iti arak nga in-inumenna. Isu a dimawat isuna iti pammalubos iti kangatoan nga ofisial a saanna a tulawan ti bagina.

⁹ Ita, naasian ken pinaboran ti Dios ni Daniel babaen iti panagraem kenkuana ti kangatoan nga opisial.

¹⁰ Kinuna ti kangatoan nga opisial kenni Daniel, “Mabutengak iti apok nga ari. Imbilinna no ania a taraon ken mainom ti maited kenka. Kasano ngay no makitana a saan a nasayaat ti langam ngem kadagiti dadduma nga agtutubo a lallaki a kapatadam? Amangan no patayennak ti ari gapu kenka.”

¹¹ Ket nakisao ni Daniel iti dinutokan ti kangatoan nga opisial a mangaywan kada Daniel, Hananias, Misael ken Azarias.

¹² Kinunana, “Pangaasim ta subokennakami nga adipenmo iti sangapulo nga aldaw. Ikkanakami laeng kadagiti nateng a kanenmi ken danum nga inumenmi.

¹³ Kalpasanna, idiligmo ti langami iti langa dagiti agtutubo a lallaki a mangan iti taraon ti ari, ket tratoennakami nga adipenmo a maibasar iti makitam.”

¹⁴ Isu nga immannugot ti mangay-aywan nga aramiden daytoy, ket pinaliiwna ida iti sangapulo nga aldaw.

¹⁵ Kalpasan ti sangapulo nga aldaw, nasalsalun-at ti langada, ken naluklukmegda ngem dagiti dadduma a lallaki a nangan kadagiti taraon ti ari.

¹⁶ Isu nga inikkat ti mangay-aywan dagiti taraon ken arakda ket inikkanna laeng ida kadagiti nateng.

¹⁷ Inikkan ti Dios dagitoy uppap nga agtutubo a lallaki iti pannakaammo ken saririt iti amin a sursuro ken kinasirib, ken maawatan ni Daniel dagiti amin a kita dagiti sirmata ken dagiti tagtagainep.

¹⁸ Kalpasan ti tiempo nga intuding ti ari a pannakaipanda, impan ida ti kangatoan nga opisial iti sangoanan ni Nebucadnesar.

¹⁹ Nakisarita ti ari kadakuada, ken iti entero a bungoy, awan a pulos ti maidilig kada Daniel, Hananias, Misael, ken Azarias. Nagtakderda iti sangoanan ti ari, a nakasagana nga agserbi kenkuana.

²⁰ Iti tunggal saludsod ti kinasirib ken pannakaawat a saludsoden ti ari kadakuada, natakutatanna a maminsangapulo a daras a nalalaingda ngem dagiti amin a salamangkero ken dagiti mangibagbaga a makasaritada dagiti natay, nga adda iti entero a pagarianna.

²¹ Adda sadiay ni Daniel agingga iti umuna a tawen ti panagturay ni Ari Cyrus.

2

¹ Iti maikadua a tawen ti panagturay ni Nebucadnesar, nagtagtagainep isuna. Nariribukan isuna, ket saanen a makaturag.

² Ket pinaayaban ti ari dagiti salamangkero ken dagiti mangibagbaga a kabaelanda ti makisarita kadagiti natay. Pinaayabanna pay dagiti managanito ken dagiti nasirib a lallaki. Kayatna nga ibagada kenkuana ti maipapan kadagiti tagtagainepna. Isu a simrekda ket nagtakderda iti sangoanan ti ari.

³ Kinuna ti ari kadakuada, “Nagtagtagainepak, ket magagaranak a mangammo iti kayat a sawen ti tagtagainep.”

⁴ Ket nakisarita dagiti nasirib a lallaki iti ari babaen iti pagsasao nga Arameo, “O Ari, agbiagka iti agnanayon! Ibagam ti tagtagainep kadakami nga adipenmo, ket ibagami ti kaipapananna.”

⁵ Insungbat ti ari kadagiti nasirib a lallaki, “Naikeddengen daytoy a banag. No saanyo a maibaga ti tagtagainep kaniak ken ti kaipapanan daytoy, marangrang kayto dagiti bagiyo ken agbalin a gabsuon dagiti rugit dagiti balayyo.

⁶ Ngem no maibagayo kaniak ti tagtagainep ken ti kaipapanan daytoy, makaawatkayo kadagiti sagut manipud kaniak, maysa a gunggona ken dakkal a pammadayaw. Isu nga ibagayo kaniak ti tagtagainep ken ti kaipapanan daytoy.”

⁷ Insungbatda manen ket kinunada, “Ibaga koma ti ari kadakami nga adipenna, ti tagtagainep ket ibagami kenka ti kaipapanan daytoy.”

⁸ Simmungbat ti ari, “Ammok a kayatyo ti at-atiddog pay a tiempo gapu ta makitayo ti natibker a pangngeddengko maipapan iti daytoy.

⁹ Ngem no saanyo a maibaga kaniak ti tagtagainep, maysa laeng ti sentensia para kadakayo.

Inkeddengyo ti mangisagana iti palso ken mangallilaw a sasao a nagnunumoanyo nga ibaga kaniak agingga nga agbaliw ti panunotko. Isu nga Ibagayo kaniak ti tagtagainep, ket maamoak a kabaelanyo nga ibaga ti kaipapanan daytoy para kaniak.”

¹⁰ Insungbat dagiti nasirib a lallaki iti ari, “Awan ti uray maysa a tao iti daga a makabael a mangibaga iti kalikagum ti ari. Awan ti nabileg ken mannakabalin nga ari ti agkalikagum iti kasta manipud iti siasinoman a salamangkero, wenno manipud iti siasinoman a mangibagbaga a kabaelanda ti makisarita kadagiti natay wenno manipud iti maysa a nasirib a tao.

¹¹ Narigat ti kalkalikaguman ti ari, ket awan ti siasinoman a makaibaga iti daytoy iti ari malaksid kadagiti didios, ket saanda a makipagnanaed kadagiti tattao.”

¹² Daytoy ti nangpaunget ken nangpapungtot unay iti ari, ket imbilinna a mapapatay dagiti amin nga adda iti Babilonia a nalatak gapu iti kinasiribda.

¹³ Isu a naiwaragawag ti bilin. Mapapatay dagiti amin a nalatak gapu iti kinasiribda; binirokda ni Daniel ken dagiti gagayyemna tapno mapapatayda met.

¹⁴ Ket simmungbat ni Daniel nga addaan iti kinnaannad ken kinatimbeng kenni Arioc a pangulo dagiti guardia ti ari, nga immay a mangpapatay kadagiti amin a nalatak idia Babilonia gapu iti kinasiribda.

¹⁵ Sinaludsod ni Daniel iti panguloen dagiti guardia ti ari, “Apay a naganat unay ti bilin ti

ari?" Imbaga ngarud ni Arioc kenni Daniel ti napasamak.

¹⁶ Kalpasanna, simrek ni Daniel ket kinid-dawna a mangikeddeng ti ari iti tiempo tapno maibagana ti kaipapanan ti tagtagainep iti ari.

¹⁷ Kalpasanna, nagawid ni Daniel ket in-lawlawagna kada Hananias, Misael, ken Azarias ti napasamak.

¹⁸ Ginuyugoyna ida nga agpakaasida iti Dios ti langit maipapan iti daytoy a misterio tapno saanda a mapapatay a kaduada dagiti dadduma a lallaki ti Babilonia a nalatak gapu iti kinasiribda.

¹⁹ Iti dayta a rabii, naiparang kenni Daniel ti palimed babaen iti maysa a sirmata. Ket dinaydayaw ni Daniel ti Dios ti langit

²⁰ ket kinunana, "Madaydayaw ti nagan ti Dios iti agnanayon nga awan patinggana; ta kukuana ti kinasirib ken pannakabalin.

²¹ Balbaliwanna dagiti tiempo ken dagiti panawen; Ik-ikkatenna dagiti ari ket isasaadna dagiti ari kadagiti tronoda. Ik-ikkanna iti kinasirib dagiti nasirib ken ik-ikkanna iti pannakaammo dagiti addaan pannakaawat.

²² Iparparangna dagiti nauneg ken nailemmeng a banbanag gapu ta ammona no ania ti adda iti kasipngetan, ken agnanaed kenkuana ti lawag.

²³ O Dios dagiti kapuonak, agyaman ken agday-dayawak kenka gapu iti kinasirib ken pannakabalin nga intedmo kaniak. Ita, impakaammom kaniak ti inkararagmi kenka; impakaammom kadakami ti banag a pakaseknan ti ari."

²⁴ Gapu amin kadagitoy, napan ni Daniel kenni Ariok, ti dinutokan ti ari a mangpapatay kadagiti amin a nasirib iti Babilonia. Napan ket kinunana kenkuana, “Saanmo a papatayen dagiti nasirib a lallaki iti Babilonia. Kadduaannak a mapan iti sangoanan ti ari ket ibagak ti kaipapanan ti tagtagainep iti ari.”

²⁵ Ket dagus nga impan ni Arioc ni Daniel iti sangoanan ti ari ket kinunana, “Nakasapulak iti maysa a lalaki manipud kadagiti napagtalaw a kas balud ti Juda a makaibaga iti kaipapanan ti tagtagainep ti ari.”

²⁶ Kinuna ti ari kenni Daniel (a naawagan iti Beltesazar), “Kabaelam kadi nga ibaga kaniak ti natagtagainepko ken ti kaipapanan daytoy?”

²⁷ Simmungbat ni Daniel iti ari ket kinunana, “Ti misterio a kinalikaguman ti ari ket a saan a maibaga dagiti addaan iti kinasirib, wenno dagiti mangibagbaga a kabaelanda ti makisarita kadagiti natay, wenno dagiti salamangkero, ken saan a maibaga dagiti astrologo.

²⁸ Nupay kasta, adda Dios nga agnanaed kadagiti langit, a mangiparparangang kadagiti palimed, ket impakaammona kenka, O Ari Nebucadnezar, dagiti mapasamakto kadagiti sumaruno nga al-aldaw. Ti tagtagainepmo ken dagiti sirmata iti panunotmo bayat nga agid-iddaka iti pagiddaam ket dagitoy:

²⁹ No maipapan kenka, O ari, dagiti panpanunotem iti pagiddaam ket maipapan kadagiti banbanag a mapasamakto iti masakbayan, ket impakaammo kenka ti mangiparparang kadagiti palimed ti mapasamakto.

³⁰ No maipapan kaniak, saan a naiparang kaniak daytoy a palimed gapu ta nasirsiribak ngem iti siasinoman a sibibiag a tao. Naiparang kaniak daytoy a palimed tapno sika, O ari, maawatam koma ti kaipapananna, ken tapno maammoam koma dagiti kapanunotan iti kaunggam.

³¹ O ari, timmangadka ket nakakitaka iti maysa a dakkel nga estatua. Nakatakder iti sangoanam daytoy nga estatua a nabileg ken naraniag unay. Nakabutbuteng ti kinaraniagna.

³² Ti ulo ti estatua ket naaramid iti puro a balitok. Ti barukong ken dagiti takkiagna ket naaramid iti pirak. Ti tian ken dagiti luppona ket naaramid iti bronse, ken dagiti gurongna ket naaramid iti landok.

³³ Dagiti sakana ket naaramid iti naglaok a landok ken damili.

³⁴ Timmangadka ket maysa a bato ti nargaay, uray no kasta, saan a babaen kadagiti ima ti tao, ket naitupak daytoy kadagiti saka ti estatua a naaramid iti naglaok a landok ken damili, ket nawarawara dagitoy.

³⁵ Kalpasanna, naggigiddan a naburak ti landok, damili, bronse, pirak ken balitok ket nagbalin a kasla taep ti pagirikan iti kalgaw. Naiyangin dagitoy ket awanen ti nabati a pakakitaan kadagitoy. Ngem ti bato a naitupak iti estatua ket nagbalin a dakkel a bantay ket pinunnona ti entero a daga.

³⁶ Daytoy ti tagtagainepmo. Ita, ibagami iti ari ti kaipapanan ti tagtagainepna.

³⁷ Sika, O ari, ket ari dagiti ar-ari a nangitedan ti Dios ti langit iti pagarian, ti pannakabalin,

bileg ken dayaw.

³⁸ Inyawatna iti imam ti disso a pagnanaedan dagiti tattao. Inyawatna iti imam dagiti ayup iti katalalonan ken dagiti billit iti tangatang, ken pinaiturayanna amin ida kenka. Sika ti balitok nga ulo ti estatua.

³⁹ Kalpasan ti panagturaymo, tumaudto ti maysa pay a pagarian a saan a nabilbileg ngem sika, ngem agturayto iti entero a daga ti maikatlo a pagarian ti bronse.

⁴⁰ Addanto maikapat a pagarian a kas katibker ti landok, gapu ta buraken ti landok dagiti dadduma a banbanag ken warawaraen daytoy dagiti amin a banag. Warawaraen ken rumekento daytoy dagiti amin a banbanag.

⁴¹ Kas iti nakitam, naglaok a damili ken landok dagiti saka ken ramay daytoy, isu a magudduanto daytoy a pagarian; addanto iti daytoy ti dadduma a tibker ti landok kas iti nakitam a nailaok ti landok iti damili.

⁴² Gapu ta naaramid dagiti saka ken ramay iti naglaok a landok ken damili, kastanto met ti pagarian, napigsanto ti dadduma a paset ket narasinto ti dadduma a paset.

⁴³ Kas iti nakitam, nailaok ti landok iti damili, isu nga aglalaokto dagiti tattao; saandanto a nadekket iti tunggal maysa, kas iti saan a panakailaok ti landok iti damili.

⁴⁴ Kadagiti al-aldaw dagitoy nga ar-ari, mangipasdekto ti Dios ti langit iti maysa a pagarian a saanto a pulos a madadael wenno maparmek dagiti sabali a tattao. Burakento daytoy dagiti dadduma a pagarian ken gibusannanto amin

dagitoy, ket agtalinaedto daytoy iti agnanayon.

⁴⁵ Kas iti nakitam, maysa a bato ti nareggaay manipud iti bantay, ngem saan a babaen kadagiti ima ti tao. Binurakburak daytoy ti landok, bronse, damili, pirak ken balitok. Impakaammo kenka ti naindaklan a Dios, O ari, no ania ti mapasamakto kalpasan daytoy. Pudno ti tagtagainep ken mapagtalkan ti kaipapanan daytoy.”

⁴⁶ Nagpakleb ni Ari Nebucadnesar iti san-goanan ni Daniel ket pinadayawanna isuna; imbilinna nga agidatonda ken mangpuorda iti insenso tapno padayawan isuna.

⁴⁷ Kinuna ti ari kenni Daniel, “Pudno a ti Diosmo ket Dios dagiti dios, ti Apo dagiti ari, ken ti mangiparparang kadagiti palimed, ta nabaelam nga imparang daytoy a misterio.”

⁴⁸ Ket pinadayawan ti ari ni Daniel iti kasta unay, ken inikkanna isuna iti adu a sagut. Pinagbalinna isuna a mangituray iti entero a probinsia ti Babilonia. Nagbalin ni Daniel a kangatoan a gobernador kadagiti kasisiriban a lallaki ti Babilonia.

⁴⁹ Nagkiddaw ni Daniel iti ari, ket dinutokan ti ari da Sedrac, Mesac, ken Abednego nga agbalin nga administrador iti entero a probinsia ti Babilonia. Ngem nagtalinaed ni Daniel iti palasio ti ari.

3

¹ Nangaramid ni Ari Nebucadnesar iti bali-tok nga estatua nga innem a pulo a cubico ti katayagna ken innem a cubico ti kaakabana.

Impatakterna daytoy iti Tanap ti Dura idia y probinsia ti Babilonia.

² Kalpasanna, nangibaon ni Nebucadnesar kadagiti mensahero a mangummong kadagiti gobernador ti probinsia, gobernador ti rehion ken dagiti gobernador ti ili a kaduada dagiti mammagbaga, tesorero, ukom, mahistrado ken dagiti amin a nangangato nga ofisial dagiti probinsia tapno dumar-ay iti pannakaidaton ti estatua nga impatakterna.

³ Ket nagummong dagiti gobernador ti probinsia, gobernador ti rehion, gobernador ti ili a kaduada dagiti mammagbaga, tesorero, ukom, mahistrado, ken dagiti amin a nangangato nga ofisial ti probinsia iti panakaidaton ti estatua nga impatakder ni Nebucadnesar. Nagtakderda iti sangoanan daytoy.

⁴ Ket sipipigsa nga impukkaw ti agipakpakdaar, “Bilbilinenkayo, dakayo a tattao, dagiti nasion, ken pagsasao,

⁵ nga iti kanito a mangngegyo ti uni dagiti tangguyob, plauta, sacabuche, lira, arpa, ken sinfonia, ken amin a kita ti musiko, masapul nga agkurno ken agpaklebkayo iti sangoanan ti balitok nga estatua nga impatakder ni Ari Nebucadnesar.

⁶ Siasinoman a saan nga agkurno ken agdayaw iti dayta a kanito, ket maitappuak iti gumilgil-ayab nga urno.”

⁷ Isu nga idi nangngeg dagiti amin a tattao ti uni dagiti tangguyob, plauta, sacabuche, lira, arpa ken sinfonia, ken dagiti amin a kita ti musiko, nagkurno ken nagpaklebk dagiti amin a

tattoo, dagiti nasion, ken pagsasao iti sangoanan ti balitok nga estatua nga impatakder ni Nebucadnesar nga ari.

⁸ Ita iti daytoy a tiempo, adda sumagmamano a Caldeo nga immay ket pinabasolda dagiti Judio.

⁹ Kinunada kenni Nebucadnesar nga ari, “O Ari, agbiagka iti agnanayon!”

¹⁰ Sika O ari, ket nangaramid iti bilin a tunggal tao a makangngeg iti uni dagiti tang-guyob, plauta, sacabuche, lira, arpa ken sinfonia, ken dagiti amin a kita ti musiko, masapul nga agkurno ken agpakleb iti sangoanan ti balitok nga estatua.

¹¹ Siasinoman a saan nga agkurno ken ag-dayaw ket masapul a maitappuak iti gumilgil-ayab nga urno.

¹² Ita, adda sumagmamano a Judio a dinu-tokam a mangimaton kadagiti aramid iti probin-sia ti Babilonia; dagiti naganda ket Sedrac, Mesac, ken Abednego. O ari, saandaka nga impangag dagitoy a lallaki. Saanda nga agdayaw, agserbi kadagiti diosmo, wenno agpakleb iti balitok nga estatua nga impatakdermo.”

¹³ Ket kasta unay ti unget ken pungtot ni Nebucadnesar, imbilinna a maiyeg kenkuana da Sedrac, Mesac, ken Abednego. Impanda ngarud dagitoy a lallaki iti ari.

¹⁴ Kinuna ni Nebucadnesar kadakuada, “Naka-pangngeddengkayo kadin, Sedrac, Mesac, ken Abednego, a saankayo nga agdayaw kadagiti diosko wenno agpakleb iti sangoanan ti balitok nga estatua nga impatakderko?”

¹⁵ Ita, no nakasaganakayon— inton mangng-

egyo ti uni ti tangguyob, plauta, sacabuche, lira, arpa, ken sinfonia, ken dagiti amin a kita ti musiko—agkurno ken agpaklebkayo iti sangoanan ti estatua nga inaramidko ket nasayaatto ti pagbanaganyo. Ngem no saankayo nga agdayaw, maitappuakkayonto a dagus iti gumilgil-ayab nga urno. Siasino ti dios a makaispal kadakayo manipud kadagiti imak?”

¹⁶ Simmungbat iti ari da Sedrac, Mesac, ken Abednego, “O Nebucadnesar, saanen a kasapul-an a sungbatandaka maipapan iti daytoy a banag.

¹⁷ No addan man maisungbatmi, ti Dios a pagserserbianmi ket pagtalinaedennakami a natalged iti gumilgil-ayab nga urno, ket ispalen-nakami manipud kadagiti imam, O ari.

¹⁸ Ngem no saannakami nga ispalen, maamoam koma, O ari, a saankaminto nga agdayaw kadagiti diosmo ken saankami nga agpakleb iti sangoanan ti balitok nga estatua nga impatak-dermo.”

¹⁹ Ket kasta unay ti pungtot ni Nebucadnesar; nagbaliw ti langa ti rupana a maibusor kada Sedrac, Mesac ken Abednego. Imbilinna a rumbeng a mapapudot ti urno iti maminpito a daras a napudpudot ngem iti sigud a kapudot daytoy.

²⁰ Kalpasanna, binilinna dagiti sumagmamano a napipigsa a lallaki iti armadana a reppetenda da Sedrac, Mesac, ken Abednego ket itappuakda ida iti gumilgil-ayab nga urno.

²¹ Rineppetda ida a sikakawes, sikakagay, nakaturban ken amin nga adda iti bagida ket

naitappuakda iti umap-apuy nga horno.

²² Gapu ta nainget a naipatungpal ti bilin ti ari ken napudot unay ti horno, nauram dagiti lallaki a nangitappuak kada Sedrac, Mesac, ken Abednego ket natayda.

²³ Nareppet a naitappuak dagitoy tallo a lallaki a ni Sedrac, Mesac, ken Abednego iti gumilgil-ayab nga urno.

²⁴ Kalpasanna, nasdaaw ket timmakder a dagus ni Nebucadnesar nga ari. Sinaludsodna kadagiti mammagbagana, “Saan kadi a tallo a nareppet a lallaki ti intappuaktayo iti apuy?” Insungbatda iti ari, “Pudno O Ari.”

²⁵ Kinunana, “Ngem adda uppat a lallaki a makitak a saan a nareppet nga agpagnapagna iti apuy, ken saanda a nadangran. Ti kinaraniag ti maika-uppat ket kasla anak dagiti didios.”

²⁶ Ket immasideg ni Nebucadnesar iti ruan-gan ti gumilgil-ayab nga urno ket nagpukkaw, “Sedrac, Mesac ken Abednego nga adipen ti Kangangatoan a Dios, rumuarkayo! Umaykayo ditoy! Ket rimmuar manipud iti apuy da Sedrac, Mesac ken Abednego.

²⁷ Nakita dagiti naguummong a gobernador ti probinsia, gobernador ti rehion ken dagiti dadduma a gobernador, ken dagiti mammagbaga ti ari dagitoy a lallaki. Saan a dinangran ti apuy dagiti bagida; saan a nasiraman dagiti buokda; saan a nadadael dagiti pagan-anayda; ken saanda nga agat-asuk.

²⁸ Kinuna ni Nebucadnesar, “Dayawentayo ti Dios da Sedrac, Mesac ken Abednego, a nangibaon iti mensaherona ken intedna ti mensa-

hena kadagiti adipenna. Nagtalekda kenkuana idi saanda a tinungpal ti bilinko, ken inyawatda dagiti bagida ngem ti agdayaw wenko agpakleb iti siasinoman a dios malaksid iti Diosda.

²⁹ Ngarud, ibilinko a siasinoman a tao, nasion wenko pagsasao nga agsarita iti maibusor iti Dios da Sedrac, Mesac ken Abednego ket masapul a marangrang kay ken agbalin a gabsuon dagiti rugit dagiti balayda gapu ta awan iti sabali a dios a makabael a mangisalakan a kas iti daytoy.”

³⁰ Kalpasanna, impangato ti ari ti saad da Sedrac, Mesac, ken Abednego iti probinsia ti Babilonia.

4

¹ Inwaragawag ni Ari Nebucadnesar daytoy a bilin kadagiti amin a tattao, nasion, ken kadagiti pagsasao nga agnaneaned iti rabaw ti daga: “Adda koma kappia kadakayo.

² Kasla nasayaat kaniak nga ibaga kadakayo ti maipapan kadagiti pagilasinan ken kadagiti nakaskasdaaw nga inaramid ti Kangangatoan kaniak.

³ Anian a naindaklan dagiti pagilasinanna, ket anian a nagbileg dagiti nakaskasdaaw nga inaramidna! Ti pagarianna ket agnayanon a pagarian, ken agpaut ti panagturayna manipud iti maysa a henerasion agingga iti sumarsaruno a henerasion.”

⁴ Siak, a ni Nebucadnesar ket agnanaedak a siraragsak iti balayko ket ragragsakek ti kinarangay iti palasiok.

⁵ Ngem pinagbutengnak ti maysa a tagtagainepko. Bayat a nakaiddaak sadiay, riniribuknak dagiti ladawan a nakitak ken dagiti sirmata iti panunotko.

⁶ Isu nga imbilinko nga iyegda iti sangoanak dagiti amin a lallaki ti Babilonia nga addaan iti kinasirib tapno mailawlawagda kaniak ti kaipapanan ti tagtagainep.

⁷ Ket immay dagiti salamangkero, dagiti mangibagbaga a kabaelanda iti makisarita kadagiti natay, dagiti nasirib a lallaki ken dagiti astrologo. Imbagak kadakuada ti tagtagainep, ngem saanda a maipalawag kaniak ti kaipapanan daytoy.

⁸ Ngem kamaudiananna, simrek ni Daniel—ti napanaganan iti Beltesazar a kanagnagan ti diosko, ken adda kenkuana ti espiritu dagiti nasantoan a didios. Imbagak kenkuana ti tagtagainep.

⁹ “Beltesazar a kangatoan kadagiti salamangkero, ammok nga adda kenka ti espiritu dagiti nasantoan a didios ket awan iti nakaskasdaaw a narigat unay kenka. Ibagam kaniak ti nakitak iti tagtagainepko ken ti kayat a sawen daytoy.

¹⁰ Dagitoy dagiti nakitak iti panunotko bayat nga agid-iddaak; “Kimmitaak ket adda maysa a kayo iti tengnga ti daga, ket kasta unay iti kangatona.

¹¹ Dimmakkal ti kayo ket nagbalin a nati-bker. Dimmanon ti tuktokna kadagiti langit, ken makita daytoy kadagiti pungto ti entero a daga.

¹² Nalangto dagiti bulongna, adu dagiti bunga, ket taraon daytoy para iti amin. Naglinong

dagiti atap nga ayup iti sirokna. ken agnanaed kadagiti sangana dagiti billit iti tangatang. Nangan manipud iti bungana dagiti amin a sibibiag a parsua.

¹³ Nakitak iti panunotko bayat nga agid-iddaak, ket maysa a nasantoan a mensahero ti bimmaba manipud kadagiti langit.

¹⁴ Impukkawna ket kinunana, Pukanenyo ti kayo ket salingsinganyo dagiti sangana, ikkatenyo dagiti bulongna ket iwarayo dagiti bungana. Bay-anyo a pumanaw dagiti ayup iti sirokna ken tumayab nga umadayo dagiti billit manipud kadagiti sangana.

¹⁵ Ibatiyo iti daga ti pungdol a nagkapetan dagiti ramutna, pulipolanyo iti landok ken bronse, iti tengnga dagiti naganus a ruot iti katalalanan. Bay-anyo a mabasa daytoy iti linnaaw manipud kadagiti langit. Bay-anyo a makipagnaed kadagiti ayup ken kadagiti mula iti daga.

¹⁶ Bay-anyo nga agbaliw ti panunotna manipud iti panunot ti tao, ket agbalin koma a kasla panunot ti ayup ti panunotna agingga nga aglabas iti pito a tawen.

¹⁷ Daytoy a pangngeddeng ket babaen iti bilin nga impadamag ti mensahero. Maysa daytoy a pangngeddeng nga inaramid dagiti nasantoan tapno maammoan dagiti sibibiag nga agturturray ti Kangangatoan kadagiti pagarian dagiti tattao ket iyawatna ida iti siasinoman a tarigayanna a mangituray kadakuada, uray kadagiti kanunumoan a tattao.'

¹⁸ Siak, a ni Ari Nebucadnesar, daytoy ti natagtagainepko. Ita sika, Beltesazar, ibagam

kaniak ti kaipapananna, gapu ta awan kadagiti nasirib a lallaki iti pagariak ti makaibaga kaniak iti kaipapanan daytoy. Ngem kabaalam nga aramiden dayta, gapu ta adda kenka ti espiritu dagiti nasantoan a didios.”

¹⁹ Ket napaulimek iti apagbiit ni Daniel a napanaganan met iti Beltesazar, ken nagdanag isuna. Kinuna ti ari, “Beltesazar, saannaka koma a pagdanagen ti tagtagainep wenno ti kaipapanan daytoy.” Insungbat ni Beltesazar, “O apok, para koma kadagiti manggurgura kenka ti tagtagainep; para koma kadagiti kabusormo ti kaipapanan daytoy.

²⁰ Ti kayo a nakitam— a dimmakkel ken nagbalin a natibker, ken ti tuktokna ket nakadanon kadagiti langit, ken makita agingga kadagiti pungto ti daga—

²¹ a nalangto dagiti bulongna, ken adu dagiti bungana, tapno kadagitoy adda taraon para iti amin, ken aglinong iti sirokna dagiti ayup iti katalalonan, ken agnaed iti daytoy dagiti billit iti tangatang—

²² daytoy a kayo ket sika, O ari, dimmakkelka a natibker. Ad-adda a bimmilegka ket dumanon ti kinabilegmo kadagiti langit, ken dumanon ti turaymo agingga kadagiti pungto ti daga.

²³ Nakakitaka O ari, iti maysa a nasantoan a mensahero a bumabbaba manipud langit, a kunana, “Pukanenyo ti kayo ket dadaelenyo daytoy ngem ibatiyo ti pungdol a nagkapetan dagiti ramutna iti daga, pulipolanyo daytoy iti landok ken bronse, iti tengnga ti naganus a ruot iti katalalonan. Bay-anyo a mabasa iti

linnaaw manipud kadagiti langit. Bay-anyo a makipagnaed isuna kadagiti atap nga ayup kadagiti katalalonan agingga nga aglabas ti pito a tawen.'

²⁴ Kastoy ti kaipapananna O ari. Maysa a bilin daytoy ti Kangangatoan a dimmanon kenka, O apok nga ari.

²⁵ Mapapanawkanto iti ayan dagiti tattao, ket agnaedkanto a kaduam dagiti ayup kadagiti katalalonan. Mangankanto kadagiti ruot a kasla iti maysa a baka, ket mabasakanto iti linnaaw manipud kadagiti langit, ket aglabasto ti pito a tawen agingga a mabigbigmo nga agturturay ti Kangangatoan kadagiti pagarian dagiti tattao ken iyaw-awatna ida iti siasinoman a tarigagayanna.

²⁶ Kas iti naibilin a mabati ti pungdol ti ramut ti kayo, iti kastoy a wagas, maisublinto kenka ti pagariam inton tiempo a maammoam nga agturturay ti langit.

²⁷ Ngarud, O ari, makaay-ayo koma kenka ti balakadko. Isardengmon ti agbasbasol ket aramidem no ania ti umno. Agbabawika kadagiti bashasolmo babaen iti panangipakitam iti asi kadagiti maparparigat, ket mabalin a mapabayag ti kinarang-aymo."

²⁸ -

²⁹ Napasamak amin dagitoy kenni Ari Nebucadnesar kalpasan ti sangapulo ket dua a bulan. Magmagna isuna iti palasio ti ari idiay Babilonia.

³⁰ Kuna ti ari, "Saan kadi a daytoy ti nabileg a Babilonia, nga imbangonko para iti naarian a pagtaengak, para iti dayag ti kinatan-okko?"

³¹ Kabayatan nga ibagbaga pay laeng ti ari daytoy, maysa a timek ti nagtaud iti langit: “Ari Nebucadnesar, naipakaammon kenka a daytoy a pagarian ket saanmon a kukua.

³² Mapapanawkanto manipud iti ayan dagiti tattao, ket makipagtaengkanto kadagiti atap nga ayup kadagiti katalalonan. Mangankanto kadagiti ruot a kasla iti maysa a baka. Pito a tawen ti aglabas agingga a mabigbigmo a ti Kangangatoan ti agturturay kadagiti pagarian dagiti tattao ken iyaw-awatna ida iti siasinoman a tarigagayanna.”

³³ Naipatungpal a dagus daytoy a bilin a maibusor kenni Nebucadnesar. Napapanaw isuna iti ayan dagiti tattao. Nangan isuna iti ruot a kasla iti maysa baka, ket nabasa ti bagina iti linnaaw manipud kadagiti langit. Immatiddog ti buokna a kas kadagiti dutdot ti agila, ken nagbalin a kasla kuko dagiti billit dagiti kukona.

³⁴ Ket iti pagpatinggaan dagiti al-aldaw, Siak, a ni Nebucadnesar, intangadko dagiti matak iti langit ket nagsubli kaniak ti kinalimbong ti panunotko. “Dinaydayawko ti Kangangatoan, ket rinaem ken dinayawko ti agbibig iti agnanayon. Ta ti panagturayna ket awan patinggana a panagturay, ken agpaut ti pagarianna kadagiti amin a henerasion.

³⁵ Imbilangna nga awan serserbi dagiti agnanaed iti daga; ar-aramidenna kadagiti armada ti langit ken kadagiti agnanaed iti daga aniaman a maikari iti pagayatanna. Awan iti siasinoman a makapasardeng kenkuana wenno mangkarit kenkuana. Awan ti siasinoman a makaibaga

kenkuana, 'Apay nga inaramidmo daytoy?'"

³⁶ Iti isu met laeng a tiempo a nagsubli kaniak ti kinalimbong ti panunotko, naisubli kaniak ti kinatan-ok ken kinadayagko para iti dayag ti pagariak. Binirok dagiti mammagbagak ken dagiti ofisialko ti paborko. Naisubliak iti tronok, ket ad-adda a bimmilegak.

³⁷ Ita, siak, a ni Nebucadnesar, dayawek, itan-okko, ken raemek ti Ari ti langit, ta nalinteg dagiti amin nga aramidna, ken nalinteg dagiti wagasna. Kabaelanna nga ipababa dagiti magna iti bukodda a kinatangsit.

5

¹ Nangbuangay ni Belsazar nga ari iti dakkell a padaya para iti sangaribu a natakneng a tattaona, ket imminom isuna iti arak iti san-goananda amin a sangaribu.

² Kabayatan a ramramanan ni Belsazar ti arak, pinaalana dagiti tasa a naaramid iti balitok wenno pirak nga innala ni Nebucadnesar nga amana iti templo idia Jerusalem, a paginuman, dagiti natakneng a tattaona, ken dagiti assawana ken dagiti inkabbalayna.

³ Impan dagiti adipen dagiti balitok a tasa nga innala ni Nebucadnesar iti templo, a balay ti Dios idia Jerusalem. Imminom manipud kadagitoy ti ari, dagiti natakneng a tattaona, ken dagiti assawana ken inkabbalayna.

⁴ Ininomda ti arak ken dinayawda dagiti didiosenda a naaramid iti balitok ken pirak, bronse, landok, kayo ken bato.

⁵ Iti dayta a tiempo nagparang dagiti ramay ti ima ti maysa a tao iti sango iti pagsilawan ket nagsurat iti napalitadaan a diding iti palasio ti ari. Makitkita ti ari ti paset ti ima bayat nga agsursurat daytoy.

⁶ Ket nagbaliw ti rupa ti ari ket nagbuteng isuna; saan isuna a matengngel dagiti sakana, ken agkutkutokot dagiti tumengna.

⁷ Impukkaw nga imbilin ti ari a pastrek-enda dagiti mangibagbaga a makasaritada dagiti natay, dagiti nasirib a lallaki, ken dagiti astrol-ogo. Kinuna ti ari kadagiti nalatak gapu iti kinasiribda idiaiy Babilonia, “Ti siasinoman a makaipalawag iti daytoy a surat ken ti kaipapananna ket makawesanto iti lila ken makuentasanto iti balitok. Maaddaanto isuna iti turay a kas maikatlo a kangangatoan a mangituray iti pagarian.”

⁸ Ket simrek dagiti amin a tattao ti ari a nalatak gapu iti kinasiribda, ngem saanda a mabasa ti surat wenno mailawlawag iti ari ti kaipapanan daytoy.

⁹ Ket nagdanag ti kasta unay ni Ari Belsazar ket nagbaliw ti langa ti rupana. Nariribukan dagiti nalatak a tattaona.

¹⁰ Ita, simrek ti reyna nga ina ni Belsazar iti balay a pagrarambakan gapu iti kinuna ti ari ken dagiti natakngeng a tattao. Kinuna ti reyna nga ina ni Belsazar, “O Ari, agbiagka iti agnanayon! Saanka koma a mariribukan. Saanmo koma nga ipalubos nga agbaliw ti langam.

¹¹ Adda maysa a tao iti pagariam nga addaan iti espiritu dagiti nasantoan a didios. Kadagiti

aldaw ni amam, masarakan kenkuana ti lawag, pannakaawat ken kinasirib a kasla iti sirib dagiti didios. Pinagbalin isuna ni Ari Nebucadnesar, ti amam nga ari, a panguloen dagiti salamangkero, kasta met a panguloen dagiti mangibagbaga a makasaritada dagiti natay, dagiti nasirib a lallaki, ken dagiti astrologo.

¹² Adda naisangsangayan a kabaelanna, pannakaammo, pannakaawat, mangipalawag iti kaipapanan dagiti tagtagainep, mangipalawag kadagiti burburitia ken mangrisut kadagiti parikut—masarakan dagitoy a kababalin kenni Daniel, a pinanaganan ti ari iti Beltesazar. Ita paayabam ni Daniel ket ibagananto kenka ti kayat a sawen ti naisurat.”

¹³ Ket naipan ni Daniel iti sangoanan ti ari. Kinuna ti ari kenkuana, “Sika dayta a Daniel, a maysa kadagiti tattao a naipanaw a kas balud ti Juda, nga inruar ti amak nga ari manipud iti Juda.

¹⁴ Nangngegko ti maipapan kenka, nga adda kenka ti espiritu dagiti didios, ken masarakan kenka ti lawag, pannakaawat ken naisangsangayan a kinasirib.

¹⁵ Ket ita, naiyeg iti sangoanak dagiti lallaki a nalatak gapu iti kinasiribda ken dagiti mangibagbaga a makasaritada dagiti natay tapno basaenda daytoy a naisurat ken tapno maipakaammo kaniak iti kaipapananna daytoy, ngem saanda a maibaga ti kaipapananna.

¹⁶ Nadamagko a kabaelam nga ibaga ti kaipapanan ken risuten dagiti parikut. Ita no kabaelam a basaen ti nakasurat ken maibagam kaniak

ti kayatna a sawen, makawesanka iti lila ken makuentasanka iti balitok, ket maaddaankanto iti turay a kas maikatlo a kangangatoan a mangituray iti pagarian.”

¹⁷ Ket simmungbat ni Daniel iti ari, “O ari, kukuam lattan dagiti sagutmo, ket itedmo dagiti panggunggonam iti sabali a tao. Nupay kasta, basaek ti nakasurat para kenka, O ari, ken ibagak kenka ti kayatna a sawen.

¹⁸ No maipapan kenka, O ari, inted ti Kangangatoan a Dios kenni Nebucadnesar nga amam ti pagarian, kinatan-ok, dayaw, ken dayag.

¹⁹ Gapu iti kinatan-ok nga inted kenkuana ti Dios, nagpigenger ken nagbuteng kenkuana dagiti amin a tattao, nasion ken pagsasao. Pinatayna dagiti kayatna a matay, ket pagtalinaedenna a sibibiag dagiti kayatna nga agbiag. Intag-ayna dagiti kayatna, ken impababana dagiti tinarigayanna nga ipababa.

²⁰ Ngem idi pimmalanguad ti pusona ken timmangken ti espirituna, nagtignay isuna a sitatangsit, naipababa isuna manipud iti naarian a tronona, ket napukawna ti kinadayagna.

²¹ Napatalaw isuna manipud iti ayan dagiti tattao, nagpanunot isuna a kasla maysa nga ayup, ken nakipagnaed isuna kadagiti atap nga asno. Nangan isuna iti ruot a kasla iti maysa a baka. Nabasa ti bagina kadagiti linna-aw manipud kadagiti langit agingga a nabigbigna nga iturturayan ti Kangangatoan a Dios dagiti pagarian dagiti tattao ket isasaadna kadakuada ti siasinoman a kayatna.

²² Sika Belsazar a putotna, saanmo nga im-

pakumbaba ti pusom, nupay ammom amin dagitoy.

²³ Nagpasindayagka a maibusor iti Apo ti langit. Manipud iti balayna inyegda kenka dagiti alikamen a naginomam iti arak, dagiti natakngeng a tattaom, dagiti assawam ken dagiti inkabbalaymo, ket dinaydayawyo dagiti didiosen a naaramid iti pirak ken balitok, bronse, landok, kayo ken bato—dagiti didiosen a saan a makakita, makangngeng, wenno makaammo iti aniaman a banag. Saanmo a dinayaw ti Dios a mangtengtengel iti angesmo babaen iti imana ken makaammo iti amin a wagasmo.

²⁴ Ket nangibaon ti Dios iti maysa nga ima manipud iti sangoananna ket naisurat daytoy.

²⁵ Daytoy ti naisurat: MENE, MENE, TEKEL, UPHARSIN.

²⁶ Daytoy ti kayatna a sawen: MENE, ‘nabilangen’ ti Dios ti panagpaut ti pagariam ket umadanin nga agpatingga.

²⁷ TEKEL, ‘natimbangkan’ ket nasarakan a nagkurangka.

²⁸ PERES, ‘nabingayen’ ti pagariam ket naited kadagiti taga-Medo ken taga-Persia.”

²⁹ Ket imbilin ni Belsazar, ket kinawesanda ni Daniel iti lila a lupot. Nakuantasan isuna iti balitok, ket inwaragawag ti ari iti maipanggep kenkuana nga isuna iti maikatlo a kangangatoan a mangituray iti pagarian.

³⁰ Iti dayta a rabii napapatay ni Belsazar nga ari ti Babilonia,

³¹ ket inawat ni Dario a taga-Medes ti pagarian idi agtawen isuna iti innem a pulo ket dua.

6

¹ Naay-ayo ni Dario a mangdutok iti 120 a gobernador a mangituray iti entero a pagarian.

² Iti ngatoenda ket adda iti tallo a kangatoan nga administrador, ket ni Daniel ti maysa kadakuada. Nadutokan dagitoy a kangatoan nga administrador tapno mangiwanwan kadagiti gobernador ti probinsia, tapno saan a mapukawan ti ari.

³ Ad-adda a mabigbigbig ni Daniel ngem kadagiti dadduma a kangatoan nga administrador ken dagiti gobernador ti probinsia gapu ta addaan isuna iti naisangsangayan nga espiritu. Pangpanggepen ti ari nga isaad isuna a mangimaton iti entero a pagarian.

⁴ Ket nangsapul dagiti dadduma a kangatoan nga administrador ken dagiti gobernador iti probinsia iti biddut iti trabaho nga inaramid ni Daniel para iti pagarian, ngem awan iti masarakanda a kinakillo wenno pagkurangan iti trabahona gapu ta napudno isuna. Awan iti biddut wenno panangbaybay-an a masarakan kenkuana.

⁵ Ket kinuna dagitoy a lallaki, “Awan ti masapulantayo a rason tapno idarum daytoy a Daniel malaksid no makasaraktayo iti maysa a banag a maibusor kenkuana maipapan iti linteg ti Diosna.”

⁶ Ket nangiyeg dagitoy nga administrador ken dagiti gobernador iti maysa a panggep iti sangoanan ti ari. Kinunada kenkuana, “O Ari Dario, agbiagka koma iti agnanayon!

⁷ Amin dagiti kangatoan nga administrador

ti pagarian, dagiti gobernador ti rehion, dagiti gobernador ti probinsia, dagiti mammagbaga, ken dagiti gobernador ket sangsangkamaysada a nagtutungtong ken nangikeddeng a sika nga ari, ket masapul a mangipaulogka iti maysa a linteg ken masapul a maipatungpal daytoy, tapno ti siasinoman nga agdawat iti siasinoman a didiosen wenno tao iti las-ud iti tallopulo nga aldaw, malaksid kenka, O ari, masapul a maipuruak dayta a tao iti rukib dagiti leon.

⁸ Ita, O ari, mangipaulogka iti maysa a linteg ket pirmaam ti kasuratan tapno saan a mabaliwan daytoy, kas mayannurot kadagiti paglintegan dagiti taga-Medo ken taga-Persia, tapno saanen a maibabawi daytoy.”

⁹ Pinirmaan ngarud ni ari Dario ti kasuratan tapno agbalin a maysa a linteg.

¹⁰ Idi naammoan ni Daniel a napirmaan ti kasuratan tapno agbalin a linteg, nagawid isuna (ita, dagiti tawana ket nakalukat iti akinngato a siledna a nakaturong iti Jerusalem) ket nagparintumeng isuna, kas iti ar-aramidenna iti mamitlo a daras iti tunggal aldaw, ket nagkararag ken nagyaman iti sangoanan ti Diosna, kas iti sigud nga ar-aramidenna.

¹¹ Ket dagitoy a lallaki a sangsangkamaysa a nagpanggep iti dakes ket nakitada ni Daniel nga agdawdawat ken agpakpakaasi iti tulong manipud iti Dios.

¹² Ket napanda iti ari ket nakisaritada kenkuana maipapan iti lintegna: “Saan kadi a nangaramidka iti linteg a ti siasinoman nga agdawat iti siasinoman a dios wenno

tao bayat kadagiti sumaruno a tallopulo nga aldaw, malaksid kenka, O ari, ket masapul a maipurruak iti rukib dagiti leon?" Simmungbat ti ari, "Naikeddengen dayta a banag kas mayannurot iti paglintegan dagiti taga-Medo ken taga-Pesia; saanen a maibabawi daytoy."

¹³ Ket insungbatda iti ari, "Dayta a tao a ni Daniel, maysa kadagiti tattao a naitalaw a kas balud manipud iti Juda, ket saannaka nga ipangpangag, O ari, wenno ti linteg a pinirmaam. Agkarkararag isuna iti Diosna iti mamitlo a daras iti tunggal aldaw."

¹⁴ Idi nangngeg ti ari daytoy, nariribukan unay isuna, ket pinanggepna nga isalakan ni Daniel manipud iti daytoy a linteg. Nagtrabaho isuna agingga iti ililinek iti init tapno padasenna nga isalakan ni Daniel.

¹⁵ Ket naguummong dagitoy a lallaki a nagpanggep iti dakes a kadauda ti ari ket kinunada kenkuana, "Ammoem, O ari, a daytoy ket paglintegan dagiti taga-Medo ken taga-Persia, nga awan ti linteg wenno annuroten nga impaulog ti ari ti mabalin a baliwan."

¹⁶ Ket nangibilin ti ari, ket inyunegda ni Daniel, ket impurruakda isuna iti rukib dagiti leon. Kinuna ti ari kenni Daniel, "Ispalennaka koma ti Diosmo, nga agtultuloy a pagserserbiam."

¹⁷ Naipan ti maysa a bato iti pagserrekan ti rukib, ket sinelyoan ti ari daytoy iti bukodna a pangselyo a singsing ken iti pangselyo a singsing dagiti ofisialesna tapno iti kasta ket awan ti mabaliwan maipapan kenni Daniel.

¹⁸ Ket nagawid ti ari iti palasiona ket nag-

patpatnag a nagayunar. Awan iti pangliwliwa a tokar a naipan iti sangoananna, ket saan a makaturog isuna.

¹⁹ Ket iti parbangon bimmangon a dagus ti ari ket napan iti rukib dagiti leon.

²⁰ Bayat nga umas-asideg isuna iti rukib, inawaganna ni Daniel babaen iti timek a napnoan saem. Kinunana kenni Daniel, “Daniel, nga adipen ti sibibiag a Dios, Insalakannaka kadi manipud kadagiti leon ti Diosmo nga agtultuloy a pagserserbiam?”

²¹ Ket kinuna ni Daniel iti ari, “O ari, agbiagka iti agnanayon!

²² Imbaon ti Diosko ti mensaherona ket inser-rana dagiti ngiwat dagiti leon, ket saandak a dinangran. Ta nasarakandak nga awan mulitna iti sangoananna ken kasta met iti sangoanam, O ari, ket awan ti inaramidko a pakadangram.”

²³ Ket kasta unay ti ragsak ti ari. Imbilinna a rumbeng nga iruarda ni Daniel iti rukib. Isu a naiyaon ni Daniel iti rukib. Saan isuna a nadangran, gapu ta nagtalek isuna iti Diosna.

²⁴ Imbilin ti ari, ket inyegda dagiti lallaki a nangpabasol kenni Daniel ket impurruakda ida iti rukib dagiti leon—isuda, dagiti annakda ken dagiti assawada. Sakbay nga agdissoda iti lansad ti rukib, sinikbab ida dagiti leon ket tinuktukkolda dagiti amin a tultulangda.

²⁵ Ket nagsurat ni ari Dario kadagiti amin a tattao, kadagiti nasion, ken kadagiti pagsasao nga agnanaed iti entero a daga: “Maadda koma ti talna kadakayo.

²⁶ Iblibilnko kadagiti amin a maiturayan ti

pagariak nga agpigerger ken agbuteng dagiti tattao iti sangoanan ti Dios ni Daniel, ta sibibiag isuna a Dios ken agbiag iti agnanayon, ket saanto a madadael ti pagarianna; ti pagturayanna ket agingga iti panungpalan.

²⁷ Ikanawana ken ispalennatayo, ket mangaramid isuna kadagiti pagilasinan ken pagsid-siddaawan iti langit ken iti daga; pinagbalinna a natalged ni daniel manipud iti pannakabalin dagiti leon.”

²⁸ Isu a rimmang-ay ni Daniel kabayatan ti panagturay ni Dario ken kabayatan ti panagturay ni Ciro a taga-Persia.

7

¹ Iti umuna a tawen ni Belsazar nga ari ti Babilonia, nagtagtagainep ni Daniel ken nakakita iti maysa a sirmata kabayatan a nakaidda isuna. Ket insuratna ti nakitana iti tagtagainepna. Insuratna dagiti kangrunaan a pasamak:

² Impalawag ni Daniel, “Iti sirmatak iti rabii, nakitak dagiti uppat nga angin ti langit ket kibkiburenda ti nalawa a baybay.

³ Rimmuar manipud iti baybay dagiti uppat a dadakkel nga ayup, agduduma ti langa ti tunggal maysa.

⁴ Kasla leon ti umuna ngem addaan kadagiti payak ti agila. Kabayatan a kitkitaek, naparut dagiti payakna ken naipangato iti rabaw ti daga ket nagtakder a kasla tao. Naikkan iti panunot a kasla iti tao.

⁵ Kalpasanna adda iti maikadua nga ayup, kasla oso, ket nakadumog daytoy; addaan iti tallo

a paragpag iti nagbaetan dagiti ngipen ken iti ngiwatna. Naibaga iti daytoy, 'Tumakderka ket mangalun-onka iti adu a tattao.'

⁶ Kalpasan daytoy, kimmitaak manen. Adda iti sabali pay nga ayup, kasla leopardo ti langana. Addaan kadagiti uppat a payak iti bukotna a kasla kadagiti payak ti billit, ken addaan iti uppat nga ulo. Naikkan iti bileg a mangituray.

⁷ Kalpasan daytoy nakitak iti tagtagainepko iti rabii ti maikapat nga ayup, nakabutbuteng, nakaam-amak, ken nakapigpigma unay. Adnaan iti dakkell a landok a ngipen; nangalunon daytoy, nangrumek, ken impayat-payatna dagiti nabati. Naidumduma daytoy manipud kadagiti dadduma nga ayup, ken addaan kadagiti sangapulol a sara.

⁸ Kabayatan a buybuyaek dagiti sara, kimmitaak ket nakitak ti sabali pay a sara nga agtubtubo iti nagbabaetanda, maysa a bassit a sara. Naparut ti tallo kadagiti immun-una a sara. Nakitak iti daytoy a sara dagiti mata a kasla kadagiti mata ti tao ken ngiwat nga agpalpalanguad maipanggep kadagiti naindaklan a banbanag.

⁹ Bayat a kitkitaek, naisimpa dagiti trono, ket nagtugaw ti Sibibiag iti Agnanayon. Napudaw a kasla niebe ti kawesna, ket kasla puro a de lana ti buokna. Gumilgil-ayab nga apuy ti tronona, ken dagiti pilid daytoy ket dumardarang nga apuy.

¹⁰ Agay-ayus nga apuy ti agtaud iti sangoananna; milyon dagiti agserserbi kenkuana, ken sangagasut a milyon ti nakatakder iti sangoananna. Nangrugi ti panangukom, ket

nalukatan dagiti libro.

¹¹ Intultuloyko ti kimmita gapu kadagiti napalanguad nga insao ti sara. Agbuybuyaak kabayatan a napapatay ti ayup, ket nadadael ti bagi daytoy, ket naiyawat daytoy tapno mapuoran.

¹² Ket dagiti dadduma kadagiti uppat nga ayup, naikkat ti panagturayda, ngem napalubosanda nga agbiag iti ababa a tiempo.

¹³ Kadagiti sirmatak iti dayta a rabii, nakitak ti maysa nga um-umay a kaduana dagiti ulep ti langit a kasla iti anak ti tao; napan isuna iti Sibibiag iti Agnanayon ket naidatag iti sangoananna.

¹⁴ Naited kenkuana ti bileg a mangituray ken dayag ken naarian a pannakabalin tapno dagiti amin a tattao, dagiti nasion, ken pagsasao ket rumbeng nga agserbi kenkuana. Ti bilegna a mangituray ket agnanayon a kinabileg a saan a mapukaw, ket saanto a madadael ti pagarianna.

¹⁵ No maipapan kaniak a ni Daniel, agladingit ti espirituk iti kaunggak, ket riniribuknak dagiti sirmata a nakitak iti panunotko.

¹⁶ Immasidegak iti maysa kadakuada a nakatakder sadiay ket dinawatko kenkuana nga ipakitana kaniak ti kaipapanan dagitoy a banbanag.

¹⁷ Dagitoy a dadakkel nga ayup nga uppat iti bilangda, ket dagiti uppat nga ari a agturayto iti daga.

¹⁸ Ngem awatento dagiti nasantoan a tattao ti Kangangatoan iti pagarian, ket tagikuaendanto iti agnanayon nga awan patinggana.'

¹⁹ Ket kayatko a maammoan ti ad-adu pay

maipapan iti maikapat nga ayup—naidumduma daytoy manipud kadagiti dadduma ken nakabut-buteng unay gapu iti ngipenna a landok ken dagiti bronse a kuko daytoy; nangalun-on, nangrumek, ken impayatna ti nabati.

²⁰ Kayatko a maammoan ti maipapan kadagiti sangapulo a sara nga adda iti ulo daytoy, ken maipapan kadagiti sabali a sara a nagtubo sakbay a natinnag dagiti tallo a sara. Kayatko a maammoan ti maipapan iti sara nga addaan kadagiti mata ken iti ngiwat a nagpalpalanguad kadagiti naindaklan a banbanag ken kasla nabil-bileg ngem kadagiti kakaduana.

²¹ Bayat a kitkitaek, ginubat daytoy a sara dagiti nasantoan a tattao ket pinarmekna ida

²² agingga nga immay ti Sibibiag iti Agnanayon, ket naited ti hustisia kadagiti nasantoan a tattao ti Kangangatoan. Ket dimtengen ti tiempo a panangawat dagiti nasantoan a tattao iti pagarian.

²³ Kastoy ti kinuna dayta a tao, 'No maipapan iti maikapat nga ayup, daytoyto ti maikapat a pagarian iti daga a naidumduma manipud kadagiti dadduma a pagarian. Dadaelennanto ti entero a daga, ket ipayat ken rumekennanto daytoy.

²⁴ Maipapan kadagiti sangapulo a sara, manipud iti daytoy a pagarian ket tumaudo ti sangapulo nga ari, ket addanto pay iti tumaudo a sumaruno kadakuada. Naidumdumanto isuna manipud iti immun-una, parmekennanto dagiti tallo nga ari.

²⁵ Agsaonto isuna iti maibusor iti Kangan-

gatoan ken idadanesnanto dagiti nasantoan a tattao ti Kangangatoan a Dios. Padasennanto a sukatan dagiti panagrambak ken ti linteg. Maiyawatto dagitoy a banbanag iti imana iti makatawen, dua a tawen ken kagudua a tawen.

²⁶ Ngem mapasamakto ti panangukom, ket ikkatendanto ti naarian a pannakabalinna tapno mapukaw ken madadaelto iti kamaudianan.

²⁷ Ti pagarian ken ti nasakupan, ken ti kinabileg dagiti pagarian nga adda iti babaen ti entero a langit, ket maitedto kadagiti tattao a kukua dagiti nasantoan a tattao ti Kangangatoan. Ti pagarianna ket agnanayon a pagarian, ket agserbi ken agtulnog kenkuana dagiti amin a pagarian.'

²⁸ Ditoy ti nagpatinggaan ti banag. No maipapan kaniak a ni Daniel, riniribuknak unay dagiti kapanunotak ket nagbaliw ti langa ti rupak. Ngem awan nangibagbagaak kadagitoy a banbanag."

8

¹ Iti maikatlo a tawen a panagturay ni Ari Belsazar, Siak a ni Daniel, ket adda nagparang kaniak a sirmata (kalpasan iti immuna a sirmata a nagparang kaniak).

² Bayat ti panangkitkitak, nakitak iti sirmata, nga addaak iti nasarikedkedan a siudad ti Susa idia probinsia ti Elam. Nakitak iti sirmata nga addaak iti abay ti Karayan Ulai.

³ Timmangadak ket nakitak iti sangoanak ti maysa a kalakian a karnero nga addaan kadagiti dua a sara, nga agtaktakder iti abay ti karayan.

At-atiddog ti maysa a sara ngem ti sabali a sara, ngem nabunbuntog nga agtubo ti at-atiddog a sara ngem ti ab-ababa ket linumbaanna a dimmakkel daytoy.

⁴ Nakitak nga agwangwang-it ti kalakian a karnero nga agturong iti laud, kalpasanna iti amianan, ken kalpasanna iti abagatan; awan ti sabali nga ayup a makaparmek kenkuana. Awan kadakuada ti makabael a mangispal iti siasinoman manipud iti pannakabalinna. Inaramidna ti aniaman a kayatna, ket nagbalin isuna a nabileg.

⁵ Kabayatan a panpanunotek daytoy, nakakitaak iti maysa a bulog a kalding nga um-umay manipud iti laud, iti ngatoen ti entero a daga, kasta unay ti pardas ti tarayna, kasla saan nga agdisso dagiti sakana iti daga. Addaan iti dakkell a sara ti kalding iti nagbaetan dagiti matana.

⁶ Nagturong isuna iti ayan ti kalakian a karnero nga addaan kadagiti dua a sara—nakitak ti karnero nga agtaktakder iti igid ti karayan—ket nakarungrungsot a nagtaray ti kalding nga agturong iti ayan ti karnero.

⁷ Nakitak nga umas-asideg ti kalding iti karnero. Makapungtot unay isuna iti karnero, ket sinangdona ti karnero ket natukkol dagiti dua a sara daytoy. Awan ti kabaellan ti karnero a makiranget kenkuana. Tinumba isuna iti kalding iti daga ket impayatpayatna daytoy. Awan ti siasinoman a makaispal iti karnero manipud iti pannakabalinna.

⁸ Ket dimmakkel unay ti kalding. Ngem idi pimmigsa isuna, natukkol ti dakkell a sarana, ket iti nakaikkatan ti sarana, nagtubo dagiti uppat a

dadakkel a sara a nakaturong kadagiti uppat nga angin dagiti langit.

⁹ Adda nagtubo a sabali a sara manipud iti maysa kadagitoy, bassit idi un-unana, ngem dimmakkel unay iti abagatan, iti daya, ken idiay nadayag a daga ti Israel.

¹⁰ Dimmakkel unay daytoy a kasla makigubat payen iti armada ti langit. Sumagmamano iti dayta nga armada ken sumagmamano kadagiti bituen ket naitappuak iti daga, ket impayatpay-atna dagitoy.

¹¹ Bimmileg unay daytoy, kabilbileg pay iti armada ti nadosan a mangidadaulo. Ti kadawyan a daton a mapuoran ket innalada kenkuana, ken natulawan ti santuariona.

¹² Gapu iti panagrebeldel, maitedto ti armada iti sara ti kalding, ket maisardengto ti daton a mapuoran. Itinnagto ti sara ti kinapudno iti daga, ket agballiginto daytoy iti aniaman nga ar-aramidenna.

¹³ Kalpasanna, nangngegko ti maysa a nasantoan nga agsasao ket sungsubatan isuna ti sabali a nasantoan. “Kasano kapaut dagitoy a banbanag, daytoy a sirmata maipapan iti daton a mapuoran, ti basol a mangyeg iti pannakadadael, ti pannakaiyawat ti santuario, ken ti panakaipay-atpayat ti armada ti langit?”

¹⁴ Kinunana kaniak, “Agpaut daytoy iti 2, 300 a rabii ken agsapa. Kalpaskan dayta sumayaatto ti santuario.”

¹⁵ Idi nakitak ti sirmata, siak a ni Daniel ket pinadasko nga awaten daytoy. Ket adda nagtakder iti sangoanak nga aglanglanga a kasla

maysa a tao.

¹⁶ Nakangngegak iti timek ti tao nga agpukpukkaw iti nagbaetan dagiti teppang ti Karayan Ulai. Kinunana, “Gabriel, tulongam a maawatan daytoy a tao ti sirmata.”

¹⁷ Isu nga immasideg isuna iti pagtaktakderak. Idi dimteng isuna, nagbutengak ket nagpaklebak iti daga. Kinunana kaniak, “Anak ti tao, awatem a ti sirmata ket para iti tiempo ti panungpalan.”

¹⁸ Idi makisasao isuna kaniak, nakaturogak ti narnekan a sipapaklebak iti daga. Ket sinagidnak ken pinatakdernak.

¹⁹ Kinunana, “Kitaem, ipakitak kenka ti mapasamakto iti maud-udi a tiempo ti pungtot, gapu ta maseknan ti sirmata iti naikeddeng a tiempo iti panungpalan.

²⁰ Ket maipapan iti nakitam a kalakian a karnero, ti addaan kadagiti dua a sara— isuda dagiti ari ti Medes ken Persia.

²¹ Ti bulog a kalding ket ti ari ti Grecia. Ti dakkal a sara iti nagbaetan dagiti matana ket ti umuna nga ari.

²² Ket maipapan iti sara a natukkol, iti disso a nagtuboan ti sabali nga uppat— tumaudo dagiti uppat a pagarian manipud iti nasionna, ngem saan a kabilbileg ti pannakabalinna.

²³ Iti maud-udi a tiempo dagitoy a pagarian, inton agpatingga ti kinadakesda, tumaudo ti maysa a nakabutbuteng ti rupana nga ari a nalaing unay.

²⁴ Nabilegto ti pannakabalinna— ngem saan a babaen iti bukodna a pannakabalin. Nalawanto

ti dadaelenna, ket agballiginto isuna iti aniaman nga aramidenna. Dadaelennanto dagiti nabileg a tattao, tattao a nasantoan.

²⁵ Babaen iti kinasikapna rumang-ayto iti panangallilaw iti imana. Tumakderto pay isuna a bumusor iti Ari dagiti ari, ken maparmekto isuna— ngem saan a babaen iti pannakabalin ti tao.

²⁶ Ti sirmata a naibaga maipapan kadagiti rabii ken kadagiti agsapa ket pudno. Ngem selioam ti sirmata, ta dakdakamatenna daytoy dagiti adu nga aldaw iti masakbayan.”

²⁷ Ket siak a ni Daniel, kimmapsut ken nagsakitak iti sumagmamano nga aldaw. Kalpasanna, bimmangonak ket intuloyko ti pakaseknan ti ari. Ngem maikulkulengak gapu iti sirmata, ket awan ti siasinoman a makaawat iti daytoy.

9

¹ Ni Dario ket anak a lalaki ni Ahasuero, a kaputotan ti taga-Media. Ni Ahasuero ti nagbalin nga ari iti entero a masakupan dagiti taga-Babilonia.

² Ita, iti umuna a tawen a panagturay ni Dario, siak a ni Daniel, ket agad-adal kadagiti libro a naglaon iti sao ni Yahweh, ti sao nga immay kenni Jeremias a profeta. Naammoak nga adda pito pulo a tawen agingga nga agleppas ti pannakalangalang ti Jerusalem.

³ Ket insangok ti rupak iti Apo a Dios, tapno sapulek isuna babaen iti kararag ken kadagiti panagdawat, nga addaan iti panagayunar, a nakakawes iti nakersang a lupot ken nakatugaw iti kadapdapan.

⁴ Nagkararagak kenni Yahweh a Diosko, ket dimmawatak iti pammakawan kadagiti basbasolmi. Kinunak, “Agpakpakaasiak kenka, O Apo, sika ti naindaklan ken nakaskasdaaw a Dios a mangsalsalimetmet iti katulagan ken kinapudno kadagiti mangay-ayat kenka ken mangtungtungpal kadagiti bilbilinmo.

⁵ Nagbasolkami ken inaramidmi iti saan a nasayaat. Nagtignaykami a sidadangkes ken nagrebeldekami, simmiasikami manipud kadagiti bilin ken lintegmo.

⁶ Saanmi nga impangag dagiti adipenmo nga isu dagiti profeta a nagsao kadagiti arimi babaen iti naganmo, kadagiti mangidadaulo kadakami, kadagiti kapuonanmi ken kadagiti amin a tattao iti daga.

⁷ Kenka, O Apo, kukuam ti kinalinteg. Nupay kasta, kadakami ita nga aldaw, napnoan iti bain ti rupami—kadagiti tattao ti Juda ken kadagiti agnanaed idiy Jerusalem, ken iti entero nga Israel. Karaman dagiti adda iti asideg ken dagiti adda iti adayu kadagiti amin a daga a nangiwarasam kadakuada. Daytoy ket gapu iti nakaro a panangliputmi kenka.

⁸ Kadakami, O Yahweh, napnoan iti bain ti rupami—gapu kadagiti arimi, dagiti mangidadaulo kadakami ken dagiti kapuonanmi—gapu ta nagbasolkami kenka.

⁹ Kukua ti Apo a Diosmi ti kinamanangngaasi ken pammakawan, ta nagsukirkami kenkuana.

¹⁰ Saankami a nagtulnog iti timek ni Yahweh a Diosmi babaen iti pannagna kadagiti lintegna nga intedna kadakami babaen kadagiti profeta

nga adipenna.

¹¹ Amin nga Israel ket nagsalungasing iti lintegmo ken simmiasida, nagkedkedda nga agtunog iti timekmo. Ti lunod ken sapata a naisurat iti linteg ni Moises, nga adipen ti Dios, ket naibukbok kadakami ta nagbasolkami kenkuana.

¹² Tinungpal ni Yahweh dagiti sao a sinaritana a maibusor kadakami ken maibusor kadagiti mangiturturay kadakami, babaen iti panangiyeg kadakami iti nakaro a didigra. Ta iti baba ti entero a langit ket awan ti naaramid nga aniaman a banag a mabalin nga iyasping iti naaramid iti Jerusalem.

¹³ Kas naisurat iti linteg ni Moises, amin dagitoy a didigra ket dimteng kadakami, ngem saankami a nagpakpakaasi kenni Yahweh a Diosmi babaen iti panangtallikudmi kadagiti basol ken panangipangag iti kinapudnom.

¹⁴ Ngarud, insagana ni Yahweh dagiti didigra ket inyegna daytoy kadakami, ta nalinteg ni Yahweh a Diosmi iti amin nga inaramidna, ngem saankami a nagtunog iti timekna.

¹⁵ Ita, O Apo a Diosmi, inruarmo dagiti tattaom manipud iti daga ti Egipto babaen iti nabileg nga ima, ket inaramidmo a nalatak ti naganmo, uray kadagitoy nga agdama nga aldaw. Ngem nagbasolkami latta; nakaaramidkami kadagiti nadangkes a banbanag.

¹⁶ O Apo, gapu iti amin a nalinteg nga aramidmo, mapukaw koma ti unget ken ti pungtotmo iti siudadmo a Jerusalem, ti nasantoan a bantaymo. Gapu kadagiti basolmi, ken gapu

kadagiti basol dagiti kapuonanmi, nagbalin ti Jerusalem ken dagiti tattaom a pagkakatawaan dagiti amin nga adda iti aglawlawmi.

¹⁷ Ita, O Diosmi, ipangagmo ti kararag ti adipenmo ken ti panagpakpakaasina; gapu iti naganmo, O Apo, pagraniagem ti rupam iti santuariom a langalang.

¹⁸ O Diosko, lukatam dagiti lapayagmo ket denggem; imulagatmo dagiti matam ket kitaem. Nadadaelkami; kitaem ti siudad nga umaw-awag iti naganmo. Saankami nga agpakpakaasi iti tulongmo gapu iti kinalintegmi, ngem gapu iti naindaklan nga asim.

¹⁹ O Apo, denggem! O Apo, mamakawanka! O Apo ipangagmo ket agtignayka! Gapu iti naganmo, saanmo nga itantan, O Diosko, ta umaw-awag iti naganmo ti siudadmo ken dagiti tattaom.”

²⁰ Kabayatan nga agsasaoak—agkarkararak ken ipudpudnok ti basolko ken ti basol dagiti tattaok nga Israel, ken idatdatag dagiti kiddawko iti sangoanan ni Yahweh a Diosko maigapu iti nasantoan a bantay ti Dios—

²¹ kabayatan nga agkarkararak, ti tao a ni Gabriel a nakitak iti umuna a sirmatak ket timmayab a sipepegges nga umasideg kaniak, iti tiempo ti panagidaton iti rabii.

²² Inikkannak iti pannakaawat ket kinunana kaniak, “Daniel, immayak ita tapno ikkanka iti saririt ken pannakaawat.

²³ Idi mangrugika nga agkidkiddaw iti kaasi, naiteden ti bilin ket immayak tapno ibagak kenka ti sungbat, ta maay-ayatka unay. Ngarud,

ibilangmo daytoy a sao ken awatem ti palti-ing.

24 Pito pulo ket pito a tawen ti naikeddeng kadagiti tattaom ken iti nasantoan a siudadmo tapno agpatingga ti panagsalungasing ken tapno agpatinggan ti basol, tapno mapakawan ti kinadangkis, tapno maiyeg ti agnanayon a kinalinteg, tapno ipatungpal ti sirmata ken ti padto, ken tapno maikonsagrar ti kasasantoan a disso.

25 Ammoem ken awatem a manipud iti panakaited ti bilin tapno maisubli ken matarimaan ti Jerusalem iti iyu-umay ti napulotan (nga agbalinto a mangidadaulo), addanto iti pito a pito ken innem a pulo ket dua a pito. Matarimaanto ti Jerusalem nga addaan kadagiti kalsada ken kanal, uray pay kadagiti tiempo ti pannakariribuk.

26 Kalpasan ti innem a pulo ket dua a pito a tawen, madadaelto ti napulotan ket awanto ti mabati kenkuana. Ti armada ti umay a mangituray ket dadaelenna ti siudad ken ti nasantoan a disso. Umayto ti paggibusanna babaen iti layus, ket addanto ti gubat agingga iti panungpalan. Naikeddengen ti pannakalangalang.

27 Mangaramidto isuna ti maysa a katulagan iti adu iti maysa a pito. Iti katengngaan iti pito isardengnanto ti agidaton ken agisagut. Ket manipud iti payak ti kinarimon ket umayto ti maysa a mamagbalin a langalang. Naikeddengen ti naan-anay a panungpalan ken pannakadadael a maibukbok iti nangaramid iti pannakalangalang.”

10

¹ Iti maikatlo a tawen a panagturay ni Ciro nga ari ti Persia, maysa a mensahe ti naipaltiing kenni Daniel, (a maawagan pay iti Beltesazar) ket pudno daytoy a mensahe. Maipanggep daytoy iti dakkell a gubat. Naawatan ni Daniel ti mensahe idi naaddaan isuna iti pannakaawat iti sirmata.

² Kadagidiay nga al-aldaw, siak a ni Daniel ket nagladdalingit iti las-ud iti tallo a lawas.

³ Saanak a nangnangan iti naiimas a taraon, iti karne, saanak nga immin-inom iti arak, ken saanak a nagsapsapo iti lana agingga a maturpos ti tallo a lawas.

⁴ Iti maikaduapulo ket uppat nga aldaw iti umuna a bulan, bayat ti kaaddak iti igid ti dakkell a karayan (nga isu ti Tigris),

⁵ timmangadak ket nakakitaak iti maysa a tao a nakakawes iti lino, nakabarikes isuna iti barikes a puro a balitok a nagtaud iti Ufaz.

⁶ Naraniag ti bagina a kasla iti topaz, naraniag ti rupana a kasla iti kimat, kasla umap-apuy a pagsilawan dagiti matana, kasla napasileng a gambang dagiti takkiag ken sakana, ket kasla ariwawa ti nakaad-adu a tattao ti timekna.

⁷ Siak laeng a ni Daniel ti nakakita iti sirmata, ta saan a nakita dagiti lallaki a kadduak ti sirmata. Nupay kasta, nagbutengda iti kasta unay, ket nagtarayda a naglemmeng.

⁸ Isu a siak laeng ti nabati ken nakakita iti daytoy a naisangsangayan a sirmata. Napakap-sutannak unay; nakabutbuteng ti panagbaliw iti naraniag a langak; ket napakapsutannak unay.

⁹ Ket nangngegko dagiti saona - ket bayat a

mangmangegko nga agsasaoda, naawananak iti puot ket natuungak a papakleb iti daga.

¹⁰ Maysa nga ima ti nangsagid kaniak, ket pinagkutukotna dagiti tumengko ken pinagpigergera dagiti imak.

¹¹ Kinuna ti anghel kaniak, “Daniel, sika a tao a dungdungoen unay ti Dios, awatem dagiti sasao nga ibagbagak kenka, ket tumakderka, ta naibaonak nga umay kenka.” Idi naibagana daytoy a sao kaniak, agpigpigergerak a timmakder.

¹² Ket kinunana kaniak, “Saanka nga agbuteng Daniel. Manipud idi umuna nga aldaw nga inkeddengmo a mang-awat iti sirmata ken agpakumbabaka iti sangoanan ti Diosmo, naipangag dagiti saom, ket immayak gapu kadagiti saom.

¹³ Linapdannak ti prinsipe iti pagarian ti Persia, ket nagtalinaedak sadiay kadagiti ar-ari ti Persia iti las-ud ti duapulo ket maysa nga aldaw. Ngem immaynak tinulongan ni Miguel, maysa kadagiti kangatoan a prinsipe.

¹⁴ Ita, immayak tapno tulonganka a mang-awat no ania ti mapasamak kadagiti tattaom iti maudi nga al-aldaw. Ta ti sirmata ket para kadagiti masungad pay laeng nga al-aldaw.”

¹⁵ Idi insaona kaniak dagitoy, nagdumogak ken saanak a makasao.

¹⁶ Maysa a kaas-asping ti tao ti nangsagid kadagiti bibigko, ket inungapko ti ngiwatko ket nagsaoak kenkuana a nakatakder iti sangoanak, “Apok, pinagbutengnak ti sirmata, ket napakap-sutanak unay.

¹⁷ Siak ket adipenmo. Kasanoak a makisao iti

apok? Ta napakapsutanak unayen ket saanak a makaanges.”

¹⁸ Sinagid ken pinapigsanak ti kaas-asping ti tao.

¹⁹ Kinunana, “Tao nga ay-ayaten unay ti Dios, saanka nga agbuteng. Kappia koma ti adda kenka. Bumilegka ita; bumilegka!” Idi nagsao isuna kaniak, pimmigsaak ket kinunak, “Agsao koma ti apok, ta pinapigsanak.”

²⁰ Kinunana, “Ammom kadi no apay nga immayak kenka? Agsubliak ita tapno makirangetak a maibusor iti prinsiphe ti Persia. Inton rummuarak, umayto ti prinsiphe ti Grecia.

²¹ Ngem ibagak kenka ti nakasurat iti Libro ti Kinapudno - awan ti siasinoman a mangipakpakita a nabilegda malaksid kaniak, malaksid kenni Miguel a prinsipheyo.”

11

¹ “Iti umuna a tawen ti panagturay ni Darius a taga-Media, immayak a mismo tapno tulongak ken salaknibak ni Miguel.

² Ket ita, adda iti ipaltiingko a kinapudno kenka. Addanto ti tallo nga ari a tumaud iti Persia, ket nabakbakangto nga amang ti maikapap ngem kadakuada amin. Inton bimileg isuna babaen kadagiti kinabakangna, allukoyennanto ti amin a bumusor iti pagarian ti Grecia.

³ Tumaudto ti maysa a nabileg nga ari a mangituray iti dakkel unay a pagarian, ket aramidennanto ti amin a kayatna.

⁴ Inton bumileg isuna, marpuog ken mabin-gayto ti pagarianna kadagiti uppat nga angin ti langit. Nupay kasta, saanto a maited daytoy kadagiti bukodna a kaputotan, ken saanto a kas iti daytoy ti kabilegna idi iturturayanna daytoy. Ta maparutto ti pagarianna ket maited kadagiti sabali a saanna a bukod a kaputotan.

⁵ Agbalinto a nabileg ti ari ti Abagatan, ngem agbalinto a nabilbileg ngem isuna ti maysa kadagiti pangulo ti armadana ket iturayannanto ti dakdakkal a pagarian.

⁶ Kalpaskan ti sumagmamano a tawen, inton dumteng ti umno a tiempo, agtulagdanto nga agkaddua. Mapanto ti babai a putot ti ari ti Abagatan iti ari ti Amianan tapno mapas-ingkedan ti nagtutulaganda. Ngem mapukaw-nanto ti pannakabalinna, ket mabaybay-anto isuna - isuna ken dagiti nangipan kenkuana sadiay, ti amana, ken ti nangtulong kenkuana kadagidiay a tiempo.

⁷ Ngem addanto iti maysa a sanga a tumaud manipud kadagiti ramutna a sumukat kenkuana. Rautennanto ti armada ket serrekenna ti sariked- ked ti ari ti Amianan. Makirangetto isuna kadakuada, ket maparmeknanto ida.

⁸ Ipanawnanto dagiti didiosenda agraman dag- iti kinitikitan a ladawan dagiti didiosen ken dagiti alikamenda a naaramid manipud iti pirak ken iti balitok ket ipanna idiyay Egipto, ket isardengnanto pay laeng ti panangrarauna iti ari ti Amianan iti sumagmamano a tawen.

⁹ Rautento ti ari ti Amianan ti pagarian ti ari ti Abagatan, ngem agsanudto isuna iti mismo a

dagana.

¹⁰ Agsagananto a makigubat dagiti putotna a lallaki ken mangbuangayda iti dakkell nga armada, nga agtultuloyto nga umay ken agluppiasto a kasla layus, lumabas, ken agsubli manen a rumaut nga agturong iti sarikedkedna.

¹¹ Sipupungtotto a rumaut ti ari ti Abagatan ket makirangetto a maibusor iti ari ti Amianan. Mangbuangayto ti ari ti Amianan iti dakkell nga armada, ngem maiyawatto daytoy iti ima ti ari ti Abagatan.

¹² Inton makayawan ti armada, agbalinto a napalanguad unay ti ari ti Abagatan, ket mapapatayto dagiti rinibribu kadagiti kabusorna. Ngem saanto nga agballigi isuna.

¹³ Mangbuangayto ti ari ti Amianan iti sabali nga armada, a dakdakkell ngem ti immuna. Kalpaskan iti sumagmamano a tawen, awan duadua a rumautto manen ti ari ti Amianan agraman ti dakkell nga armada nga addaan kadagiti adu nga armas.

¹⁴ Kadagidiay a tiempo, adunto ti tumaud a bumusor iti ari ti Abagatan. Bumusorto dagiti kararanggasan kadagiti tattaom tapno matungpal ti sirmata, ngem maparmek ken mapapataydanto.

¹⁵ Umayto ti ari ti Amianan ket mangigab-suonto iti daga ket sakupenda ti nasarikedkedan a siudad. Saanto a kabaelan dagiti puersa ti Abagatan ti makiranget; uray dagiti kalalaingan a soldadoda ket awanto ti pigsada a makiranget.

¹⁶ Ngem aramidento ti ari ti Amianan ti aniaman a kayatna a maibusor iti ari ti Abagatan, ket

awanto ti makalapped kenkuana; isaadnanto ti mismo a bagina iti napintas a daga nga addaan iti naan-anay a panangdadael iti imana.

¹⁷ Mangeddengto ti ari ti Amianan a mapan a kakuyogna ti puersa ti entero a pagarianna, ket makitulagto a makikaddua iti ari ti Abagatan. Itednanto iti ari ti Abagatan ti putotna a babai a kas asawa tapno dadaelenna ti pagarian ti Abagatan. Ngem saanto nga agballigi ti panggepna wenno makatulong kenkuana.

¹⁸ Kalpaskan daytoy, rautento ti ari ti Amianan dagiti adda kadagiti igid ti baybay ken adunto ti tiliwenna kadakuada. Ngem maysa a pangulo ti armada ti manggibusto ti kinatangsitna ket ipalak-amnanto iti ari ti bukodna a kinatangsit.

¹⁹ Kalpasanna, agsublinto isuna kadagiti sarikedked ti mismo a dagana, ngem maparmek ken mapapatayto isuna; saanto a masarakan isuna.

²⁰ Ket addanto iti maysa a tumaud a kasukatna a mangipilitto nga agsingir iti buis tapno maipaay para iti kinadayag ti pagarian. Ngem iti sumagmamano laeng nga aldaw, madadaelto isuna, ngem saan a gapu iti unget wenno iti gubatan.

²¹ Addanto iti sumukat kenkuana a maysa a kagurgura ti tao ken saan a mararaem a kas ari; maisaadto isuna nga awan iti makaamo ket iturayannanto ti pagarian babaen iti kinasikap.

²² Dakkel nga armada ti kasla iyanudto ti layus iti sangoananna. Agpadanto a madadael dayta nga armada ken ti mangidadaulo a napas-ingkedan babaen iti tulag.

²³ Manipud iti tiempo a pannakitulag a makikadua kenkuana, agtignayto isuna a siaallilaw; agbalinto isuna a nabileg babaen laeng iti bassit a bilang dagiti tattao.

²⁴ Rautennanto ti kababaknangan a paset iti probinsia a saan a mapakpakadaan, ket arami-dennanto ti saan nga inaramid ti amana wenno dagiti kapuonanna - a pagbibingayanda kadagiti pasurotna ti samsam, ti tinakaw, ken ti kinabaknang. Panggeppennanto ti panangrebba kadagiti sarikedked, ngem iti mabiit laeng a tiempo.

²⁵ Tignayennanto ti pannakabalinna ken ti kinaturedna nga addaan iti dakkal nga armada a bumusor iti ari ti Abagatan. Makigubatto ti ari ti Abagatan nga addaan iti nabileg nga armada, ngem saanto nga agballigi isuna gapu kadagiti amin a dakes a panangsikap a maibusor kenkuana.

²⁶ Uray dagiti makisangsango iti panganan ti ari ket kayatdanto a dadaelen isuna. Kasla iyanudto iti layus ti armadana, ket adunto ti mapapatay kadakuada.

²⁷ Agpada dagitoy nga ar-ari, nga addaan iti dakes a gandat kadagiti pusoda a maibusor iti tumunggal maysa, agsangondanto iti maymaysa a lamisaan ket aginnulbodda, ngem saanda a magun-od ti tarigagayda. Ta umay pay laeng ti panungpalan iti naituding a tiempo.

²⁸ Ket agsublinto ti ari ti Amianan iti dagana nga addaan iti adu a kinabaknang, ngem bumusor ti pusona iti nasantoan a tulag. Arami-dennanto ti kaykayatna, ket agsublinto isuna iti bukodna a daga.

²⁹ Iti naituding a tiempo, agsublinto isuna a mangsakop manen iti Abagatan. Ngem iti dayta a gundaway, saanto a kasla idi damo.

³⁰ Ta sumabatto dagiti barko ti Kittim a maibusor kenkuana, ket maupayto isuna ken agsanudto. Makaungetto unay isuna a maibusor iti nasantoan a tulag, ket paborannanto dagiti mangtallikud iti nasantoan a tulag.

³¹ Umayto ti armadana ket tulawanda ti santuario ken ti sarikedked; ikkatendanto ti kadawyan a daton a mapuoran, ket isaaddanto ti makarimon a pakaigapuan iti naan-anay a pannakadadael.

³² Allukoyennanto a sumurot kenkuana dagiti naglabsing iti tulag babaen iti panangallilaw kadakuada, ngem dagiti tattao a makaam-ammo iti Diosda ket natibker ken sumupiatdanto kadakuada.

³³ Dagiti masisirib kadagiti tattao ket suroandanto dagiti adu a tattao. Ngem iti sumagmamano nga aldaw, mapasagdanto babaen iti kampilan ken iti apuy, maibaludda ken matakawto dagiti sanikuada.

³⁴ Inton maparparigatda, makaawatdanto iti bassit a tulong, ket adunto ti makitipon kadakuada ngem saanda nga ar-aramiden ti ibagbagada.

³⁵ Maparigatto dagiti dadduma a masirib tapno madalusan, maguguran ken mapasin-awda agingga iti panungpalan. Ta umay pay laeng ti naituding a tiempo.

³⁶ Aramidento ti ari ti aniaman a kayatna. Ingato ken itantan-oknanto ti bagina kadagiti

amin a didios, ket agsaonto isuna iti nakaskasdaaw a banbanag a maibusor iti Dios dagiti dios. Agballiginto isuna agingga a ti pungtot ket naananay. Ta no ania ti naikeddengen ket isu ti maaramid.

³⁷ Saannanto a bigbigen dagiti dios dagiti kapuonanna, ti dios a tinarigagayan dagiti bababai, wenno uray aniaman a dios. Agpanakel ken ibagananto a natantan-ok isuna ngem kadakuada amin.

³⁸ Imbes koma a dagitoy, padayawannanto ketdi ti dios dagiti sarikedked. Padayawannanto ti dios a saan nga am-ammo dagiti kapuonanna babaen iti balitok ken pirak, babaen kadagiti agkakapateg a batbato ken agkakangina a sagsagut.

³⁹ Rautennanto dagiti katitibkeran a sarikedked babaen iti tulong dagiti tattao nga agdaydayaw iti ganggannaet a dios. Padayawannanto dagiti siasinoman a mangbigbig kenkuana. Pagbalinennanto ida a mangituray kadagiti adu a tattao ket bingayennanto ti daga a kas pannakagunggonada.

⁴⁰ Iti tiempo iti panungpalan, rumautto ti ari ti Abagatan. Ti ari ti Amianan ket agdardarasto a rumaut kenkuana a kasla bagyo nga addaan kadagiti karuahe ken kumakabalio, ken babaen kadagiti adu a barko. Sakupennanto dagiti adu a pagilian ken lumabasto kadakuada a kasla layus.

⁴¹ Rautennanto ti nadayag a daga, ket mapasagto ken mapapatayto dagiti rinibribu nga Israelita, ngem adunto ti makalibas a taga-Edom ken taga-Moab, ken dagiti nabatbati a tattao iti

Ammon manipud iti imana.

⁴² Dumanunto ti pannakabalinna kadagiti adu a pagilian; uray ti daga ti Egipto ket saanto a makalisi.

⁴³ Maaddaanto isuna iti karbengan kadagiti nailemmeng a gameng a balitok ken pirak, ken kadagiti amin a kinabaknang ti Egipto; agserbinto kenkuana dagiti taga-Libya ken dagiti taga-Etiopia.

⁴⁴ Ngem riribukento isuna dagiti damdamag nga aggapu iti daya ken iti amianan, ket kas-tanto unay ti pungtotna a rumaut a kadwana ti armadana tapno dadaelen ken mangpapatay iti adu a tattao.

⁴⁵ Bangonennanto dagiti toldana a kas ari iti nagbaetan dagiti baybay, iti napintas a nasantoan a bantay. Ngem matayto isuna, ket awanto ti uray maysa a tumulong kenkuana.”

12

¹ “Iti dayta a tiempo, tumakderto ni Miguel a naindaklan a prinsipe a mangbanbantay kadagiti tattao. Addanto ti tiempo iti riribuk a saan pay a pulos a napasamak manipud idi nangrugi ti aniaman a nasion agingga iti daya a tiempo. Iti dayta a tiempo, maisalakanto dagiti tattao, tunggal maysa a masarakan ti naganna a naisurat iti libro.

² Adunto iti agungar kadagiti pimmusay a dimmaga, dagiti dadduma ket para iti biag nga agnanayon ken dagiti dadduma ket para iti pannakaibabain ken agnanayon a pannakailaksid.

³ Agraniagto dagiti masirib a kasla iti raniag ti tangatang, ket kaslanto kadagiti bituen iti agnanayon nga awan patinggana dagiti mangisuro iti adu iti kinalinteg.

⁴ Ngem sika, Daniel, serraam dagitoy a sasao; pagtalinaedem a naselio-an ti libro agingga iti panungpalan. Adunto ti agtaray nga umay ditoy ken mapan sadiay, ket manayonanto ti pannakaammo.”

⁵ Ket siak a ni Daniel, kimmitaak, ket adda pay iti dua a nakatakder. Nagtakder ti maysa iti daytoy nga igid ti karayan, ket nagtakder met ti maysa iti bangir nga igid ti karayan.

⁶ Kinuna ti maysa kadakuada iti lalaki a nakakawes iti lino, nga adda iti sursurong nga igid ti karayan, “Kasano ti kabayag agingga iti panungpalan dagitoy a nakaskasdaaw a pasamak?

⁷ Nangngegko ti lalaki a nakakawes iti lino nga adda iti sursurong nga igid ti karayan - inggatona sadi langit ti makannawan ken makannigid nga imana ket nagsapata babaen iti sibibiag iti agnanayon nga agpaayto iti maysa a tiempo, dagiti tiempo, ken kagudua, dayta ket tallo ket kagudua a tawen. Inton agpatinggan ti pannakaburburak ti bileg dagiti nasantoan a tattao, malpasto amin dagitoy a banbanag.

⁸ Nangngegko, ngem saanko a naawatan. Isu a sinaludsodko, “Apok, anianto ti pagbanagan amin dagitoy a banbanag?”

⁹ Kinunana, “Daniel, mapankan, ta naserraan ken naselio-an dagiti sasao agingga iti panungpalan.

¹⁰ Adunto ti mapasin-aw, madalusan ken

maguguran, ngem agtignayto a sidadangkes dagiti nadangkes. Awanto kadagiti nadangkes ti makaawat, ngem maawatanto dagiti masirib.

¹¹ Iti tiempo a maikkat ti inaldaw a daton a mapuoran ken ti pannakaisaad ti makarimon a pakaigapuan iti naan-anay a pannakadadael, addanto 1, 290 nga aldaw.

¹² Nagasat ti tao nga aguray agingga iti panagleppas ti 1, 335 nga aldaw.

¹³ Masapul nga agtalinaedka iti dalanmo agingga iti panungpalan, ket aginanakanto. Agungarkanto iti lugar a naidutok kenka, iti pagpatinggaan dagiti aldaw.”

Ti Biblia

Unlocked Literal Bible in the Ilocano language of the Republic of the Philippines

copyright © 2019 Door43 World Missions Community

Language: Ilocano

Translation by: Door43 World Missions Community

Contributor: Alexander D. Pagtacunan Sr., Ambrocio A. Dat-ay Jr., Anabel Magulod, Angelita H. Goco, Arlyn D. Fianza, Daniel Disay, Ely F. Belisario, Euhler Evangelista, Fredelyn R. Castillo, Gerry D. Pido, Gerwine P. Puguon, Irene China Covita, Jacquelyn Pinchingan , Jeffrey G. Arevalo, Jennilyn D. Inway, Jhun Dat-ay, Jomar N. Puclalay, Johnny Ray Lumawan, Jonathan D. Castillo, Jovy M. Lacaden, Juvie K. Jose, Karen F. Acio, Leonardo M. Disay, Liwliwa V. Ario, Lynn Castillo, Marben Obra, Marie fe Lardizabal, Maripple Lopez, Mary johanna delos Reyes, May ann Antonio, Micah H. Asis, Michael L. Pagtacunan, Miriam B. Pido, Nathaniel H. Pascio, Nerissa A. Kildo, Nieves Abluyan, Novie M. Espara, Ralph B. Lantion, Raymond, Recelyn Camilo, Reymark, Robert Diser, Rommel Flores, Sarah Aniban, Shirley L. Espiritu, Susan L. Soliven, Tomas Domingo, William Tolentino, Ambrocio A. Dat-ay, Arlyn D. Fianza, Bernard Serquina, Bernie Abarquez, David Castillo, Delfin Asis, Euhler Evangelista, Grace Delos Santos, Jhon Alicay, Jhon Sibayan, Jomar N. Puclalay, Jonathan D. Castillo, Jovy M. Lacaden, Juvie K. Jose, Karen F. Acio, Liwliwa V. Ario, Lorenzo Marilao, Marben Obra, Marlon Aggasid, Mary Johanna delos reyes acob, May ann Antonio, Michael L. Pagtacunan, Mila Agpalasin, Myrna Santos, Nerissa A. Kildo, Nieves Abluyan, Pablo Bernardino, Ralph B. Lantion, Recelyn Camilo, Ronnie Acob, Rudy Pascual, Sanie Castillo, Sarah Aniban, Shirley L. Espiritu, Tano Emboc,

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2024-08-19

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 19 Aug 2024

2ed8cbc0-a07c-572f-a9f0-aa114d36da98